

ZÁRÓVIZSGA

történelem tantárgypedagógia – osztatlan tanárképzés

VIZSGALEÍRÁS

A vizsga során a vizsgázó egy tételt húz, a kihúzott tétellel kapcsolatos ismereteiről – előzetes felkészülés után – összefüggő, 7-10 perces szóbeli felelet formájában ad számot. (A 14. és a 15. tétel esetében a vizsgázó maga döntheti el, hogy melyik alternatív tételből készül fel.) A tételekhez tartozó, kötelezőként megjelölt szakirodalmakat a vizsgázó feleletébe konstruktív módon építi be. (A cél nem a szakirodalmak mechanikus felmondása, hanem azok értelmező, akár kritikus felhasználása a felelethez.) Az ajánlott irodalmak ismerete nem kötelező, de felhasználásuk a felelet értékét növeli. A vizsgázó a felelet befejezése után az általa elmondottakhoz, a kihúzott tételhez és bármely másik tételhez kapcsolódóan is kaphat rövid választ igénylő kérdést. A felelet értékelésének kiemelt szempontjai: logikai felépítés, szakmai tartalom, megformáltság.

TÉTELEK

1. A történelemtanítás története a 20. században (1920-1989)

Kötelező: Gözsy Zoltán – Dévényi Anna: A történelem tanításának tartalmi és módszertani változásai. Pécs, 2011. (vonatkozó fejezetek)

(http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tort_tan_valt/index.html)

Kaposi József: Az érettségi bevezetése, a történelem tantárgy szerepe az érettségiben a rendszerváltozásig. In: Uő.: Válogatott tanulmányok I. Bp., 2015. 21-48.

Kötelező források: Miniszteri rendelet a hazafias szellem erősítésére az iskolákban. In: Szabolcs Ottó – Katona András: Tanrágypedagógiai olvasókönyv. Bp., [2006.] 259-260.

Kornis Gyula: Nemzeti szellem a kultúrpolitikában. In: Uo. 261-264.

Ember István: A nemzeti történettanítás kérdéseihez (1926). In: Uo. 287-289.

Vargha Ferenc: Trianon (mintatanítás, 1930.). In: Uo. 304-306.

Horthy Miklós levele gróf Klebelsberg Kúnóhoz (1928). In: Uo. 307.

Az MSZMP KB 1972-es oktatáspolitikai határozatából. In: Uo. 514-515.

Ajánlott: Albert B. Gábor: Súlypontok és hangsúlyeltolódások : középiskolai történelemtankönyvek a Horthy-korszakban. Pápa, 2006.

Beke Kata: Jelentés a kontraszelekcióról. Bp., 1988.

2. A történelemtudás fogalma, mérése és értékelése

Kötelező: F. Dárdai Ágnes: A történelmi tanulás sajátosságai. In: Uő.: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I. kötet Bp., 2006. 14-29.

Érsek Attila: Változó történelemtanítás. Új technikák és módszerek a történelemtanári munkában. Szombathely, 2015. 26-52.

Ajánlott: Knausz Imre: A múlt kútjának tükre: a történelemtanítás céljairól. Miskolc, 2015.

3. A kétszintű történelem érettségi mint kimeneti mérés 1. (a középszintű írásbeli érettségi)

Kötelező: F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: Az új történelemérettségiről avagy a megőrzés és megújítás egyensúlyának kísérlete. In: F. Dárdai Ágnes: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I. kötet Bp., 2006. 136-153.

A történelem érettségi vizsgakövetelménye

(https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/erettsegi_vizsgatargyak#1)

A történelem érettségi vizsgaleírása

(https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/erettsegi_vizsgatargyak#1)

Ajánlott: Kaposi József: Az érettségi mint a felnőtté válás rituáléja. In: Uő.: Válogatott tanulmányok I. Bp., 2015. 9-20.

Kaposi József: Széljegyzetek a történelemtanítás gyakorlatának alakulásáról. In: Uő.: Válogatott tanulmányok I. Bp., 2015. 133-157.

F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: A történelmi érettségi vizsgafejlesztésének áttekintése (1995-2003). In: F. Dárdai Ágnes: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I. kötet Bp., 2006. 116-135.

4. A kétszintű történelem érettségi mint kimeneti mérés 2. (a középszintű szóbeli érettségi)

Kötelező: F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: Az új történelemérettségiről avagy a megőrzés és megújítás egyensúlyának kísérlete. In: F. Dárdai Ágnes: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I. kötet Bp., 2006. 136-153.

Csapodi Zoltán: A történelemérettségi reformja. In: Péterfi Gábor – Fekete Bálint (szerk.): Történelemtanításról a XXI. század elején. Bp., 2016. 33–58.

Ajánlott: Kaposi József: Az érettségi mint a felnőtté válás rituáléja. In: Uő.: Válogatott tanulmányok I. Bp., 2015. 9-20.

Kaposi József: Széljegyzetek a történelemtanítás gyakorlatának alakulásáról. In: Uő.: Válogatott tanulmányok I. Bp., 2015. 133-157.

F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: A történelmi érettségi vizsgafejlesztésének áttekintése (1995-2003). In: F. Dárdai Ágnes: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I. kötet Bp., 2006. 116-135.

5. A történelemtanítás dokumentumai (tanmenet, tématerv, óravázlat)

Kötelező: A tématerv és az óravázlat. In: A történelemtanítás gyakorlata. Szerk.: Katona András Bp., 2000 310-322.

Kovács István – Kovács Istvánné – Óbis Hajnalka: A változó történelemoktatás. Debrecen, 2015. 32-60.

(http://tanarkepzes.unideb.hu/szaktarnet/kiadvanyok/valtozo_tortenelemoktatasi.pdf)

Ajánlott: Tanterv felépítése (http://tanmester.tanarkepzo.hu/tanterv_felepitesi)

Tartalmi szabályozás modelljei (http://tanmester.tanarkepzo.hu/tartalmi_szabalyozas)

Tanterv (<http://tanmester.tanarkepzo.hu/tanterv>)

6. Forrásközpontú történelemtanítás

Kötelező: Kőfalvi Tamás – Makk Ferenc: Forrástani ismeretek történelemből : segédkönyv a történelem forrásközpontú tanításához Bp., 2007. (Tantárgypedagógiai rész)

Vajda Barnabás: Forgácsok egy történelemdidaktikából II: A forrásfeldolgozó munka didaktikája és metodikája – elmélet

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2011/03/vajda-barnabas-forgacsok-egy-uj-tortenelemdidaktikabol-ii-a-forrasfeldolgozo-munka-didaktikaja-es-metodikaja-elmélet-02-01-03/>

Ajánlott: Kojanitz László: A forrásfeldolgozástól a kutatásalapú tanulásig

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2012/01/kojanitz-laszlo-a-forrasfeldolgozastol-a-kutatasalapu-tanulasig-02-04-05/>

Unger Mátyás: Történelmi forrásfeldolgozó órák a gimnázium III. osztályában. Bp., 1958. 9-16.

Ugyanez in: Szabolcs Ottó – Katona András: Tanrágy-pedagógiai olvasókönyv. Bp., [2006.] 451-454.

7. Forrástípusok a történelmi megismerésben

Kötelező: Kőfalvi Tamás – Makk Ferenc: Forrástani ismeretek történelemből : segédkönyv a történelem forrásközpontú tanításához Bp., 2007. (Forrásismereti rész)

8. Kompetenciafejlesztő történelemtanítás

Kötelező: Kompetenciaalapú oktatás (http://tanmester.tanarkepzo.hu/kompetenciaalapu_oktatas)

Ajánlott: Györgyiné Koncz Judit (szerk.): Kompetencia, fejlesztés, érték : elméleti és gyakorlati megközelítések. Bp., 2008.

9. Történelemtanítás digitális és e-learning tanítási környezetben

Kötelező: Csapó Benő: Oktatás az információs társadalom számára. In: Magyar Tudomány 2003/12 1478-1485.

Kőfalvi Tamás: E-tanítás : információs és kommunikációs technológiák felhasználása az oktatásban: alapismeretek a tanári mesterségre készülők számára. Bp., 2006.

Ajánlott: Kovács István – Kovács Istvánné – Óbis Hajnalka: A változó történelemoktatás. Debrecen, 2015. 65-118.

(http://tanarkepzes.unideb.hu/szaktarnet/kiadvanyok/valtozo_tortenelemoktatas.pdf)

Kovács Ilma: Az elektronikus tanulásról [Bp.] 2007. 15-39., 133-150., 184-194.

10. Történelemtanítás problémaorientált és konstruktív tanítási környezetben

Kötelező: Kaposi József: Történelmi gondolkodás és problémaorientált tanítás. In: Uő.: Válogatott tanulmányok II. Bp., 2015. 9-26.

Kaposi József: A fejlesztő- és a képességfejlesztő feladatok a történelmi gondolkodás kialakításában. In: Uő.: Válogatott tanulmányok II. Bp., 2015. 27-66.

11. Történelemtanítás kooperatív és kompetitív tanítási környezetben

Kötelező: Kooperatív tanulás (http://tanmester.tanarkepzo.hu/kooperativ_tanulas)

Kagan, Spencer: Kooperatív tanulás. Bp., 2004.

Ajánlott: Köpeczi Bócz Tamás (szerk.): E-tanulás alapú kooperatív pedagógiai módszerek a tanulóközpontú tanítás szolgálatában. Bp., 2007.

12. Történelemtanítás projektmódszerrel

Kötelező: Projektpedagógia (<http://tanmester.tanarkepzo.hu/projektpedagogia>)

Honfi Anita – Komlódi Nóra: Projektpedagógia. Bp., 2010.

Hunya Márta: Projektmódszer a XXI. században. Új Pedagógiai Szemle 1-2. sz. 75-84.

http://epa.oszk.hu/00000/00035/00139/pdf/EPA00035_upsz__2010_1-2_148-161.pdf

Ajánlott: Hegedüs Gábor (szerk.): Projektpedagógia. Kecskemét, 2002.

13. Történelemtanítás és levéltár

Kötelező: Gyapay Gábor: A levéltárak. /Történelemszakköri Füzetek 3./ Bp., 1965.

Kanyar József: Levéltárak és történelemoktatás. In: Történelemtanítás 1977. 2. sz.

Szili Ferenc: Levéltár és történelemtanítás. In: Köznevelés 1983. 12. sz.

Szabolcs Ottó: A történelemtanítás és a levéltárak együttműködéséről In: Történelemtanítás 1977. 1. sz.

Levéltár és iskolai oktatás. A Vas Megyei Levéltár az iskolai oktatás szolgálatában. Szerk.: Gál József. Szombathely, 1988.

Szili Ferenc: A Somogy Megyei Levéltár és a történelemtanítás. Kaposvár, 1989.

14.

14/1. Történelemtanítás és múzeum

Kötelező: Koncz Erzsébet – Szabolcs Ottó: Történelemtanítás és múzeum : múzeumpedagógiai segédkönyv a tanárok és a muzeológusok részére. Bp., 1995.

Kőfalvi Tamás – Mészáros Márta – Ónodi Márta: Közgyűjteményi ismeretek. Bp., 2009. 174-184.

Ajánlott: Barota Mihály: Iskolamúzeum a köznevelés szolgálatában. In: Történelemtanítás 1982. 3. sz.

Beck Zoltán – Körmendi János: Helytörténet és történelemtanítás. Hogyan segíthetik a múzeumok a középiskolai történelemtanítást. Békéscsaba, 1975.

Gyapay Gábor: Korszerű történelemoktatás és a múzeum. In: Történelemtanítás 1977. 4. sz.

Gyapay Gábor: Történelemtanítás és múzeum. /Történelemszakköri Füzetek 8./ Bp., 1972.

VAGY

14/2. Történelemtanítás és könyvtár

Kötelező: Dömsödy Andrea: Könyvtárpedagógia. Bp., 2003.

Szabolcs Ottó: Történelemtanítás és könyvtár : az 1978. évi konferencia rövidített anyaga. Bp., 1978.

15.

15/1. A helytörténet a történelemtanításban

Kötelező: Domokos Zsuzsa: Miért lenne hasznos a regionális szemléletű történelemoktatás? In: Történelempedagógiai Füzetek 3. 101-110.

Nagy Péter Tibor: A helytörténet: főcsapás vagy mellékvágány. In: Történelempedagógiai Füzetek 3. 111-120.

Kalász Gyula: A történelem helytörténeti rekonstrukciója. In: Történelempedagógiai Füzetek 3. 121-131.

Ajánlott: Zsoldosné Olay Ágnes: A helytörténet szerepe átalakuló történelemtanításunkban. In: Új törekvések a történelemtanításban. Szerk.: V. Molnár László. Bp., 1993. 122-141.

Bényei Miklós: Helyismeret, helytörténet. Felsőoktatási jegyzet. Eger, 2008.

VAGY

15/2. A játék a történelemtanításban

Kötelező: Miltényi Miklós: Játékos módszerek a történelemtanításban. In: Iskolakultúra 1992. 4. sz. 49-53.

Várad István: Történelmi játékok. In: Iskolakultúra 1994. 19. sz. 45-48.

Kovács György – Bakosi Éva: Játékpedagógiai ismeretek. Debrecen, 2005. 10-30.

Maszler Irén: Játékpedagógia. Pécs, 1996. 19-29., 86-90.

Fromann Richárd: Játékoslét. A gamifikáció világa. Bp., 2017. 16-23.

Ajánlott: Trencsényi István – Várad István: Ókori görögök, mai gyerekek. Bp., 1987.